

ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.-ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

«ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΑΣ»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΜ:13196

ΑΘΗΝΑ, 2016

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	5
Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΑ.....	5
1.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ.....	5
1.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.....	6
1.3 ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	6
1.4 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	7
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	7
2.1 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.....	9
ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ.....	9
ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ	9
ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	13
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	13
3.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	13
3.2 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	16
3.3 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	19
3.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΤ	21
3.5 ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	25
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΙΚΟΙΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	28
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	31
ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	31

6.1 ΕΝΙΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ.....	32
6.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	38
6.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	41
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	45
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	46
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	47

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία έπληξε αρχικά τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και στη συνέχεια την Ευρώπη, απέδειξε ότι η έλλειψη υπευθυνότητας από την πλευρά των συμμετεχόντων στην αγορά μπορεί να υπονομεύσει τα θεμέλια του χρηματοοικονομικού συστήματος, οδηγώντας σε έλλειψη εμπιστοσύνης εκ μέρους όλων των πλευρών, ιδίως των καταναλωτών, και βέβαια σε δυσμενείς συνέπειες για την κοινωνία και την οικονομία.

Στην πτυχιακή εργασία θα αναφερθούμε αρχικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κύρια θεσμικά της όργανα όπως ,το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο , το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο , το Συμβούλιο της Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,καθώς και τους ρόλους τους.

Στη συνέχεια αναλύουμε την νομισματική πολιτική της Ευρώπης από τα τέλη του 20ού αι. που δημιούργησε την ανάγκη για μια οικονομική και νομισματική ένωση καθιερώνοντας ένα ενιαίο νόμισμα για τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης , αλλά και πως αυτό υλοποιήθηκε.

Για τη διαχείριση του ενιαίου νομίσματος ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) των κρατών-μελών της Ευρώπης , την οποία εξετάζουμε στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας. Αναλύουμε τις αρμοδιότητές της ΕΚΤ , εξετάζουμε τη δομή της και αναφερόμαστε στα χαρακτηριστικά της λειτουργίας της.

Στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζουμε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας που έχει ως στόχο να υποβάλλει προτάσεις που θα βελτιώνουν το πλαίσιο εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των χωρών της Ε.Ε.

Έπειτα αναφερόμαστε στη πρωτοβουλία της ΕΕ , ώστε να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις της εποχής και να επινοήσει μέσα αντιμετώπισης της κρίσης , διαμορφώνοντας νέους κανόνες και νέες οδηγίες. Με τον τρόπο αυτό θεσπίστηκε το ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων για χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, που αποτελεί και τη βάση της Τραπεζικής Ένωσης. Αποτελείται από ισχυρές κανονιστικές ρυθμίσεις και διαμορφώνει ίσους όρους ανταγωνισμού για τις τράπεζες σε έναν ενιαίο χώρο χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Κεντρικό ρόλο κατέχει ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (SSM), που προσφέρει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εποπτικό

ρόλο ώστε να ελέγχει την τήρηση των κανόνων του εγχειριδίου και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα συμμετέχοντα κράτη.

Τέλος , αναφερόμαστε στα νέα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η ΕΚΤ έχει αναλάβει το νέο της ρόλο ως ενιαία εποπτική αρχή από το Νοέμβριο του 2014. Σκοπός της είναι να εξασφαλίσει ένα εύρωστο ευρωπαϊκό εποπτικό μηχανισμό που να λειτουργεί ανεξάρτητα από τα εθνικά συμφέροντα και να αντιμετωπίζει καίρια τους κινδύνους που απειλούν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ιδιαίτερα για την Ελλάδα, αποτελεί μέρος του μηχανισμού βοήθειας με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Η ελληνική κρίση χρέους έχει οδηγήσει τη χώρα σε τρία μνημόνια και στην επιβολή ελέγχου κεφαλαίων στις ελληνικές τράπεζες ώστε να καθίσταται άμεσα απαραίτητη η εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και η λήψη μέτρων από την πλευρά της ΕΚΤ για τη στήριξη των ελληνικών τραπεζών και της ελληνικής οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια ξεχωριστή πολιτική οντότητα, μια ένωση κρατών όπου τα κυρίαρχα κράτη μέλη θέτουν κοινούς στόχους σε σημαντικούς τομείς και επιδιώκουν με όλες τις δυνάμεις τους την επίτευξή τους. Όλοι οι υπήκοοι των κρατών μελών αποτελούν Ευρωπαίους πολίτες, πολίτες της Ένωσης, χαρακτηριστικό που τους δίνει το πλεονέκτημα να συμμετέχουν στη δημοκρατική ζωή της Ενωμένης Ευρώπης. Σύμφωνα με τον John Fitzmaurice, «στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι αποφάσεις μπορούν να ληφθούν μόνον εντός ενός θεσμικού τριγώνου» (Γ. Βοσκόπουλος, 2009).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως συμβαίνει και στο κράτος, έχει εξουσίες νομοθετικές, εκτελεστικές και δικαστικές. Το νομοθετικό πλαίσιο αναλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, το εκτελεστικό μέρος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ως ανεξάρτητη δικαστική αρχή λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Το περιεχόμενο και ο ρόλος των θεσμικών οργάνων ορίζονται στις ιδρυτικές συνθήκες της Ένωσης, τις οποίες και επικύρωσαν τα κράτη μέλη της. Ως κυριότερες συνθήκες θεωρούνται η Συνθήκη της Ρώμης (1958), που ίδρυσε και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993), που αποτελεί την κατεξοχήν Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η Συνθήκη της Λισσαβόνας (2009), που αποτελεί και την πιο πρόσφατη, που ουσιαστικά τροποποίησε τις προηγούμενες. Η χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής έχει ανατεθεί στα τρία θεσμικά της όργανα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκφράζει και αντιπροσωπεύει τους λαούς της Ευρώπης με εξουσίες που έχουν ενισχυθεί από τις βασικές συνθήκες. Το 1979

εκλέχτηκε απευθείας από τους πολίτες και αποτελείται σήμερα από 751 ευρωβουλευτές από τα 28 κράτη μέλη της Ένωσης. Οι βασικότεροι ρόλοι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συνοψίζονται στην έγκριση του προϋπολογισμού της Ένωσης, νομοσχεδίων που υποβάλλει η Επιτροπή με τη συνδρομή και του Συμβουλίου, καθώς και στην άσκηση ελέγχου στην Επιτροπή.

1.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ένωσης και συγκαλείται τουλάχιστον τέσσερις φορές το χρόνο με σκοπό το καθορισμό των πολιτικών προτεραιοτήτων και τη χάραξη πολιτικής γραμμής κατόπιν συναινετικών προτάσεων.

1.3 ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Τα μέλη είναι οι εκάστοτε υπουργοί της κάθε χώρας και συνεδριάζουν για θέματα όπως τις εξωτερικές σχέσεις, τα οικονομικά και τα χρηματοπιστωτικά ζητήματα, την ενέργεια, τη γεωργία, τις μεταφορές. Ο ρόλος του είναι νομοθετικός και εκτελεστικός και οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία.

1.4 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Επιτροπή αντιπροσωπεύει τα συμφέροντα της Ένωσης και έχει ως βασικούς σκοπούς τη τήρηση των Ευρωπαϊκών Συνθηκών, τη διαμόρφωση των πολιτικών και της νομοθεσίας της Ένωσης, τον έλεγχο και την εφαρμογή του προϋπολογισμού καθώς και την εκπροσώπηση της Ένωσης σε θέματα της αρμοδιότητάς της. Υπεύθυνο για την τήρηση της νομοθεσίας της Ένωσης είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που εδρεύει στο Λουξεμβούργο και απαρτίζεται από δικαστές από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Άλλα όργανα και οργανισμοί της ΕΕ είναι το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, που είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η νομισματική πολιτική αποτελεί μέρος της οικονομικής πολιτικής και ορίζεται ως «η πολιτική που χρησιμοποιεί τον έλεγχο της Κεντρικής Τράπεζας επί της προσφοράς χρήματος ως όργανο επίτευξης των αντικειμενικών επιδιώξεων της γενικής οικονομικής πολιτικής» (Χάρι Τζόνσον, 1972).

Οι στόχοι της νομισματικής πολιτικής είναι οι εξής:

- έλεγχος της προσφοράς χρήματος
- έλεγχος των επιτοκίων
- έλεγχος της διάθεσης και του μεγέθους των πιστώσεων των χρηματοπιστωτικών μεσολαβητών (κυρίως των εμπορικών τραπεζών) και κατά συνέπεια της συνολικής ρευστότητας της οικονομίας (Ζαχαριάδης-Σούρας, 2002).

Η χάραξη της εξαρτάται σημαντικά από τη συμπεριφορά της συνάρτησης ζήτησης χρήματος και συγκεκριμένα από τη σταθερότητα που αυτή παρουσιάζει. Η σταθερή συνάρτηση ζήτησης χρήματος εξασφαλίζει τη δυνατότητα πρόβλεψης της ταχύτητας της κυκλοφορίας του χρήματος και του ελέγχου της συνολικής δαπάνης. Η σταθερή αύξηση στην προσφορά από την κεντρική τράπεζα οδηγεί στον έλεγχο του πληθωρισμού στην οικονομία ή, σε συνδυασμό με διακριτική πολιτική, μπορεί να επηρεάσει τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα τις πραγματικές μεταβλητές στην οικονομία (Ζαχαριάδης-Σούρας, 2012).

Τις τελευταίες δεκαετίες, η νομισματική πολιτική αποτελεί τόσο στον ακαδημαϊκό χώρο όσο και στην πολιτική τομέα έντονης διαφωνίας και διαφοράς απόψεων που ξεπερνά το επίπεδο της ακαδημαϊκής διαφωνίας και συχνά αναμιγνύεται με αντιπαλότητες πολιτικών ιδεολογιών (Ζαχαριάδης-Σούρας, 2002).

Έτσι τίθενται ζητήματα όπως:

- Ο βασικός στόχος της - Πόσο και πώς θα είναι αξιόπιστη

- Αν πρέπει να συμβαδίζει με τη δημοσιονομική ή τη συναλλαγματική πολιτική και τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος

Το εθνικό νόμισμα συνιστούσε το πρωταγωνιστικό στοιχείο της οικονομίας μιας χώρας και τα τραπεζογραμμάτια που κατέχουν σημαντικό ρόλο στην κυκλοφορία του χρήματος πήραν τη θέση αρκετών συναλλαγών. Η ενίσχυση του ρόλου των τραπεζογραμματίων ως μέσου συναλλαγής ενίσχυσε ταυτόχρονα και το ενδιαφέρον των κεντρικών τραπεζών των χωρών για τη νομισματική πολιτική και το ρόλο της στην οικονομική ζωή μιας χώρας (Θ. Δουγέκος, 2008).

Στα τέλη του 20ου αιώνα στην Ενωμένη Ευρώπη προέκυψε η ανάγκη για μια Οικονομική και Νομισματική Ένωση που να βασίζεται στην καθιέρωση ενός ενιαίου νομίσματος για ένα μεγάλο μέρος της Ένωσης. Η πορεία για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση πέρασε από αρκετά στάδια και διάφορες φάσεις για να καταλήξει στο συγκεκριμένο σχήμα, με αρχή τις Συνθήκες της Ρώμης (1957).

Ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα με την πρώτη συνθήκη και με τη δεύτερη η ΕΥΡΑΤΟΜ, που ουσιαστικά αποτελούσαν τις πρώτες προσπάθειες συνεργασίας των χωρών στην Ευρώπη. Τον Ιούνιο του 1988 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε ως σκοπό την ίδρυση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και συνέστησε μια επιτροπή, με πρόεδρο τον Jacques Delors, που θα είχε ως αρμοδιότητά της να επεξεργαστεί και να προτείνει τα στάδια επίτευξης και ολοκλήρωσης του συγκεκριμένου σχεδίου. Μέλη της επιτροπής αποτελούσαν οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών καθώς και άτομα προικισμένα που ξεχώριζαν για το έργο τους, όπως ο Alexandre Lamfalussy, Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Η επιτροπή απεφάνθη με ένα σχέδιο γνωστό ως έκθεση Delors και προσδιόρισε τα τρία στάδια επίτευξης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Το πρώτο και προκαταρκτικό στάδιο θα έδινε έμφαση στη μείωση των ανισοτήτων στην οικονομική πολιτική των κρατών μελών, το δεύτερο στάδιο θα αφορούσε τη διαμόρφωση της δομής και των καθορισμό των οργάνων της Ένωσης και το τρίτο στάδιο θα περιελάμβανε τον καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών και την προσήλωση των οργανισμών στις οικονομικές και νομισματικές υποχρεώσεις.

2.1 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Το πρώτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα ξεκινούσε, σύμφωνα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, από την 1η Ιουλίου 1990. Έως τότε θα έπρεπε να έχουν αρθεί όλοι οι περιορισμοί για τη διακίνηση κεφαλαίου μεταξύ των κρατών μελών. Στο στάδιο αυτό αναλαμβάνει περισσότερες ευθύνες η Επιτροπή των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και αναβαθμίζεται ο ρόλος της. Στις υποχρεώσεις της συγκαταλέγεται η προώθηση των νομισματικών πολιτικών των κρατών μελών, η εξασφάλιση της σταθερότητας των τιμών αλλά και η προετοιμασία για την επίτευξη του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με τον καθορισμό των εργασιών της κάθε επιτροπής που συστάθηκε για το σκοπό αυτό. Στη φάση αυτή χρειάστηκε να αναθεωρηθεί η Συνθήκη της Ρώμης με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και να ανασυνταχθεί η δομή της. Στις 7 Φεβρουαρίου 1992 υπογράφηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία εισήγαγε το Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ

Ξεκινά ουσιαστικά με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος την 1η Ιανουαρίου 1994. Ταυτόχρονα καταργείται η Επιτροπή των Διοικητών των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών, της οποίας ο ρόλος είχε αναβαθμιστεί κατά το πρώτο στάδιο. Έργο του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος ήταν να ενισχύσει τη συνεργασία των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών και να βοηθήσει στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής των κρατών μελών, ενώ του ανατέθηκε επιπλέον η ευθύνη να προετοιμάσει την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών που, με τη σειρά του, θα είχε ως στόχο τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος.

Πραγματικά το Δεκέμβριο του 1996 το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα παρουσίασε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τα αποτελέσματα της εργασίας του και αυτό με τη σειρά του εξέδωσε απόφαση για τις βασικές αρχές του νέου Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών. Επιπρόσθετα, το Ίδρυμα παρουσίασε στο Συμβούλιο

και στο κοινό τα τραπεζογραμμάτια του νέου νομίσματος του ευρώ που κυκλοφόρησαν από την 1η Ιανουαρίου 1999. Στο δεύτερο στάδιο περιέχεται και η υιοθέτηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1997, με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης από δημοσιονομική πλευρά.

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Μάιο του 1998 όρισε τα 11 πρώτα κράτη μέλη που, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που είχαν τεθεί, μπορούσαν να συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο και να υιοθετήσουν το ευρώ ως κοινό νόμισμα. Ακόμη αποφασίστηκε ότι η τρέχουσα ισοτιμία των νομισμάτων των 11 χωρών θα χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό της αξίας μετατροπής του ευρώ. Στις 25 Μαΐου 1998 οι κυβερνήσεις των κρατών μελών εξέλεξαν τα ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δηλαδή τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τέσσερα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ο επίσημος διορισμός τους έγινε την 1η Ιουνίου 1998 και σήμανε και την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ενώ ταυτόχρονα ολοκληρώθηκε και η αποστολή του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Αποτελεί το τελευταίο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης και περιέχει την καθιέρωση της συναλλαγματικής ισοτιμίας προκειμένου να μετατραπούν σε ευρώ τα εθνικά νομίσματα των πρώτων 11 χωρών μελών. Στο στάδιο αυτό πραγματοποιείται και η ένταξη της Ελλάδας στην Ένωση ως 12ου μέλους και η ένταξη της Τράπεζας της Ελλάδος στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών.

ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ: Ο όρος «παρέκκλιση» σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος εξαιρείται από ορισμένες, αλλά όχι από όλες, τις διατάξεις που κανονικά ισχύουν από την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ. Σε αυτές περιλαμβάνονται όλες οι διατάξεις με τις οποίες μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα για την άσκηση νομισματικής πολιτικής στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ.

Όπως και η Σουηδία, έτσι και τα υπόλοιπα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ δε διαθέτουν ρήτρες εξαίρεσης, όπως αυτές που διαπραγματεύτηκαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία.

Με την καθιέρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η ΕΕ σημείωσε ένα σημαντικό βήμα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις μπορούν πλέον εύκολα να συγκρίνουν τις τιμές και να βρίσκουν τους πιο ανταγωνιστικούς προμηθευτές στη ζώνη του ευρώ. Επιπλέον, η ΟΝΕ προσφέρει ένα περιβάλλον οικονομικής και νομισματικής σταθερότητας για όλη την Ευρώπη, το οποίο ευνοεί τη διατήρηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Παράλληλα, το ενιαίο νόμισμα έχει εξαλείψει τις διαταραχές που προκαλούσαν οι απότομες μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών των πρώην εθνικών νομισμάτων.

Με τη γέννηση του ευρώ εξαλείφθηκαν το κόστος των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι στη ζώνη του ευρώ, παράγοντες που στο παρελθόν παρεμπόδιζαν το διασυνοριακό ανταγωνισμό.

Με το ενιαίο νόμισμα διευκολύνεται η λήψη επενδυτικών αποφάσεων, καθώς και οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν μπορούν πλέον να επηρεάσουν την απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από χώρα σε χώρα μέσα στη ζώνη του ευρώ. Πριν την εισαγωγή του ευρώ, οι χρηματοπιστωτικές αγορές είχαν κατά κανόνα εθνικό χαρακτήρα. Τα χρηματοδοτικά μέσα, όπως τα ομόλογα του Δημοσίου και οι μετοχές, εκφράζονταν σε εθνικά νομίσματα.

Η εισαγωγή του ευρώ αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών της ζώνης του ευρώ και θα συνεχίσει να επηρεάζει τη διάρθρωση της οικονομίας της ζώνης του ευρώ. Η ενοποίηση αυτή είναι ορατή σε όλα τα σημεία της χρηματοπιστωτικής διάρθρωσης:

- η διατραπεζική αγορά της ζώνης του ευρώ είναι πλήρως ενοποιημένη
- η αγορά ομολόγων σε ευρώ έχει ενοποιηθεί με άριστο τρόπο, διαθέτει επαρκές βάθος και ρευστότητα και παρέχει ένα ευρύ φάσμα επιλογών σχετικά με τις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση
- η αγορά μετοχών της ζώνης του ευρώ αντιμετωπίζεται ως ενιαία αγορά

- οι εγχώριες και διασυνοριακές συγχωνεύσεις και εξαγορές έχουν αυξηθεί μεταξύ των τραπεζών στη ζώνη του ευρώ.

Το βάθος και η ποιότητα μιας ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς διευκολύνουν τη χρηματοδότηση της οικονομικής ανάπτυξης και κατ' επέκταση τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Έχουν πλέον διευρυνθεί κατά πολύ οι επιλογές αποταμίευσης και επενδύσεων. Οι επιχειρήσεις μπορούν να εκμεταλλευθούν μια πολύ μεγάλη κεφαλαιαγορά για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους, καθώς και για να χρησιμοποιήσουν νέα χρηματοδοτικά μέσα για να προστατεύσουν νέα χρηματοδοτικά μέσα προκειμένου να προστατευθούν από διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και να βελτιώσουν τη διαχείριση των επενδύσεων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (European Central Bank) αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου και ιδρύθηκε την 1 Ιουνίου 1998 με πρόβλεψη της Συνθήκης του Άμστερνταμ (2 Οκτωβρίου 1997) με σκοπό να διαχειριστεί το ενιαίο νόμισμα των κρατών μελών της Ευρωζώνης, το ευρώ. Η ίδρυσή της σήμανε, όπως προαναφέρθηκε, και την ολοκλήρωση του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος που απέβλεπε στη χάραξη της νομισματικής πολιτικής σύμφωνα με την ιδρυτική Συνθήκη του Μάαστριχτ. Μάλιστα η Συνθήκη του Μάαστριχτ ήταν αυτή που διαμόρφωσε και το επονομαζόμενο Σύμφωνο Σταθερότητας, που καθορίζει και τη δημοσιονομική πολιτική και ορίζει ότι τα κράτη μέλη δεν πρέπει να έχουν ελλείμματα και χρέη πάνω από ένα όριο, δηλαδή το 3% του ΑΕΠ για τα ελλείμματα και 60% για το δημόσιο χρέος.

Αρχικά η ΕΚΤ λειτούργησε με τη συμμετοχή 11 Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών των οποίων οι χώρες χρειαζόταν να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις που έθεσε η Συνθήκη του Μάαστριχτ την 7 Φεβρουαρίου 1992. Πρόκειται για τη Γερμανία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, το Λουξεμβούργο, την Αυστρία, την Ολλανδία, τη Φινλανδία, την Ιρλανδία. Η συμμετοχή της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κεντρικό Τραπεζικό Σύστημα έγινε την 19 Ιουνίου 2000 και από την 1 Ιανουαρίου 2001 αποτελεί το δωδέκατο μέλος της ΟΝΕ. Το Μάιο του 2004 διευρύνθηκε με τη συμμετοχή 10 επιπλέον Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών, της Τσεχίας, της Λετονίας, της Σλοβακίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Κύπρου, της Εσθονίας, της Σλοβενίας, της Ουγγαρίας.

3.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών έχει στηριχτεί στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ έχει θέσει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις προκειμένου να ενταχθεί στο Ευρωσύστημα μιας χώρα της ευρωζώνης,

δηλαδή να προστεθεί στις χώρες που έχουν υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα. Τα κριτήρια αυτά είναι τα εξής:

1) αρχικά η οικονομική κατάσταση της χώρας και το επίπεδο του δημοσιονομικού της ελλείμματος. Τα επίπεδα του δημοσιονομικού ελλείμματος δεν πρέπει να είναι υψηλά, δηλαδή η αναλογία μεταξύ του δημοσιονομικού ελλείμματος και του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος να μην υπερβαίνει το 3%, εκτός και αν μειώνεται σταθερά ή σε περίπτωση εξαίρεσης υπερβαίνει την τιμή αναφοράς. Ακόμη, η αναλογία ανάμεσα στο δημόσιο χρέος και στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν δεν πρέπει να ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ παρά μόνο αν η αναλογία μειώνεται σταθερά και προσεγγίζει την τιμή αναφοράς. Είναι εξαιρετικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα η παρουσία χωρών χωρίς δημοσιονομικά προβλήματα ώστε να μπορέσει να ασκήσει την αντιπληθωριστική της πολιτική. Αντίθετα, όταν μια χώρα αντιμετωπίζει δημοσιονομικά προβλήματα μπορεί να επηρεάσει και τις υπόλοιπες χώρες καθώς δε θα έχει την εμπιστοσύνη των επενδυτών που θα θελήσουν να απαλλαγούν από τα ομόλογα της χώρας που θα έχουν στην κατοχή τους. Αποτέλεσμα είναι η κορυφαία πτώση της τιμής των ομολόγων που αναγκάζει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να τα αγοράσει για να αποφευχθεί μια κρίση. Με τον τρόπο όμως αυτό αυξάνουν οι τιμές των ομολόγων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2) Επιπλέον ο ρυθμός του πληθωρισμού δεν πρέπει να ξεπερνά την 1,5 μονάδα από το μέσο ρυθμό του πληθωρισμού των τριών καλύτερων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως δείκτης μέτρησης χρησιμοποιείται ο δείκτης τιμών του καταναλωτή με τις τυχόν αλλαγές που αφορούν σε τοπικό επίπεδο. Σοβαρό πρόβλημα σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας θα αντιμετωπίζουν οι χώρες με υψηλό ρυθμό πληθωρισμού. Μάλιστα στο σημείο αυτό δυσχεραίνεται και το έργο της ΕΚΤ να εφαρμόσει με επιτυχία την αντιπληθωριστική της πολιτική.

3) Τέλος, απαιτείται η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Χρειάζεται οι χώρες, προτού ενταχθούν στην Ένωση, να τηρούν τα όρια διακύμανσης που προτείνονται από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Η σταθερότητα στη συναλλαγματική ισοτιμία δείχνει την έμπρακτη επιθυμία των αρχών για χαμηλό πληθωρισμό και μείωση των πληθωριστικών προσδοκιών (Peter Guldager, Θ. Δουγέκος, 2008).

4) Η χώρα, ένα έτος πριν την ένταξή της, χρειάζεται να έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο τουλάχιστον 2 μονάδες παραπάνω από το αντίστοιχο των τριών καλύτερων χωρών της ευρωζώνης. Τα επιτόκια πρέπει να μετριοούνται με βάση μακροπρόθεσμα ομόλογα ή συγκρίσιμα χρεόγραφα. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια σχετίζονται με το μελλοντικό πληθωρισμό και τη δημοσιονομική πολιτική. Τα χαμηλά μακροπρόθεσμα επιτόκια συνοδεύονται από χαμηλό πληθωρισμό και σταθερότητα στη συναλλαγματική ισοτιμία (Μουρμούρας, 2003).

Σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, η εθνική νομοθεσία δεν πρέπει να αντιστρατεύεται το κοινοτικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη χρειάζεται να δώσουν έμφαση σε τρία σημεία:

- προβλέπεται η ανεξαρτησία των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών νομικά και λειτουργικά

- οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες χρειάζεται να προσαρμοστούν στα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αναφορικά με στόχους, καθήκοντα, εργαλεία, οργάνωση

- ο συμβιβασμός με το νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων, τη συναλλαγματική πολιτική και την έκδοση χρήματος.

Το άρθρο 22 της Συνθήκης του Μάαστριχτ παρουσιάζει τις περιπτώσεις των κρατών που δεν καλύπτουν τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Τα κράτη αυτά βρίσκονται σε καθεστώς παρέκκλισης, διατηρούν τη νομισματική τους πολιτική και το εθνικό τους νόμισμα χωρίς να χρειαστεί να συμμορφωθούν με τις οδηγίες που τηρούν τα κράτη που μετέχουν στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ωστόσο, οφείλουν να συμμορφώνονται με τις οδηγίες για την επίτευξη της οικονομικής και νομικής σύγκλισης ως απαραίτητο πρώιμο στάδιο ένταξης στην Ευρωζώνη.

Οι Κεντρικές Τράπεζες των κρατών αυτών οφείλουν να είναι ανεξάρτητες. Βέβαια η κατάσταση αυτή είναι προσωρινή, από τη στιγμή που κάθε δύο χρόνια το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξετάζει τα δεδομένα για κάθε χώρα, λαμβάνοντας υπόψη του τις αναφορές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κατόπιν διαβούλευσης με τους αρχηγούς των κρατών μελών και με το Ecofin,

αποφαίνεται αν η χώρα τηρεί ή όχι τις προϋποθέσεις για την είσοδο στην Ευρωζώνη. Ξεχωριστή περίπτωση κρατών που έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν αν θα προσχωρήσουν ή όχι στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης αποτελούν η Μεγάλη Βρετανία και η Δανία. Και οι δύο χώρες κρατούν ακόμη το δικαίωμα να ενταχθούν στην Ευρωζώνη, με τον όρο ότι θα υπάρχει και η ανάλογη οικονομική και νομική σύγκλιση.

3.2 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Ανάμεσα στις κύριες ευθύνες της συγκαταλέγονται η διατήρηση και διαφύλαξη της σταθερότητας των τιμών μέσω της διατήρησης του πληθωρισμού υπό έλεγχο, η σταθερότητα του δημοσιονομικού συστήματος με την εποπτεία των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και η εφαρμογή της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της Ένωσης. Αναλυτικότερα, είναι αρμόδια για τα παρακάτω:

- Τον καθορισμό των βασικών επιτοκίων για την ευρωζώνη και τον έλεγχο της προσφοράς χρήματος και του πληθωρισμού.

- Τη διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεματικών της ευρωζώνης και την αγορά ή την πώληση νομισμάτων όταν αυτή κρίνεται απαραίτητη για τη διατήρηση της ισορροπίας των συναλλαγματικών ισοτιμιών

- Τη συμβολή στη διασφάλιση της κατάλληλης εποπτείας των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τις εθνικές αρχές καθώς και της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών

- Τη μέριμνα για την ασφάλεια και την ευρωστία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος

- Την παροχή άδειας στις κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης να εκδίδουν χαρτονομίσματα του ευρώ

- Την παρακολούθηση των τάσεων των τιμών και την αξιολόγηση του κινδύνου που αυτές συνεπάγονται για την σταθερότητα των τιμών στην ευρωζώνη.

Η ΕΚΤ έχει καταλήξει σε μια νομισματική πολιτική βασισμένη σε δύο πυλώνες:

1) Ο πρώτος πυλώνας της νομισματικής στρατηγικής: οικονομική ανάλυση
Στο επίκεντρο της οικονομικής ανάλυσης βρίσκεται η αξιολόγηση των τρεχουσών οικονομικών και χρηματοοικονομικών εξελίξεων, καθώς και των κινδύνων – βραχυπρόθεσμων ή μεσοπρόθεσμων – σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών. Οι οικονομικές και χρηματοοικονομικές μεταβλητές που αποτελούν αντικείμενο της ανάλυσης αυτής περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- ✓ την εξέλιξη της συνολικής παραγωγής, τη συνολική ζήτηση και τις συνιστώσες της.
- ✓ τη δημοσιονομική πολιτική
- ✓ τις συνθήκες στις αγορές κεφαλαίων και εργασίας
- ✓ ένα ευρύ φάσμα δεικτών τιμών και κόστους
- ✓ την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας, της παγκόσμιας οικονομίας και του ισοζυγίου πληρωμών
- ✓ τις χρηματοπιστωτικές αγορές - την καθαρή θέση τομέων της ζώνης του ευρώ.

2) Ο δεύτερος πυλώνας της νομισματικής στρατηγικής: νομισματική ανάλυση
Βασίζεται στη σχέση ανάμεσα στην αύξηση της ποσότητας χρήματος και τον πληθωρισμό σε μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο ορίζοντα και αξιοποιεί το γεγονός ότι οι νομισματικές τάσεις προηγούνται των πληθωριστικών.

Η ΕΚΤ καθορίζει επιτόκια με βάση τα οποία οι εμπορικές τράπεζες μπορούν να λαμβάνουν χρηματικά ποσά από την κεντρική τράπεζα. Το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ επηρεάζει με έμμεσο τρόπο τα επιτόκια στο σύνολο της οικονομίας της ζώνης του ευρώ, και ειδικότερα τα επιτόκια των δανείων που χορηγούν οι εμπορικές τράπεζες και των αποταμιευτικών καταθέσεων. Για την άσκηση της νομισματικής της πολιτικής η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ποικίλα μέσα, όπως τα εξής:

1) Πράξεις ανοικτής αγοράς που με τη σειρά τους διακρίνονται σε:

- A) Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης, που αποτελούν τακτικές αντιστρεπτές συναλλαγές για την παροχή ρευστότητας με συχνότητα μια φορά την εβδομάδα και διάρκεια δύο εβδομάδων. Εξασφαλίζουν

το μεγαλύτερο μέρος της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος. Το ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης αποτελεί ένα από τα βασικά επιτόκια για την ΕΚΤ και κυμαίνεται μεταξύ των ορίων των επιτοκίων διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων και της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης. Το ύψος αυτών των τριών βασικών επιτοκίων προσδιορίζει τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ.

Β) Πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης με συχνότητα μία φορά το μήνα και διάρκεια τριών μηνών.

Γ) Πράξεις εξομάλυνσης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας που στοχεύουν στην αντιμετώπιση αιφνίδιων διακυμάνσεων της ρευστότητας στην αγορά, ώστε να εξομαλύνουν τις επιπτώσεις στα επιτόκια.

Δ) Διαρθρωτικές πράξεις που στοχεύουν κυρίως στην προσαρμογή της διαρθρωτικής θέσης του Ευρωσυστήματος έναντι του χρηματοπιστωτικού τομέα.

2) Πάγιες διευκολύνσεις Οι πάγιες διευκολύνσεις παρέχουν ή απορροφούν ρευστότητα με διάρκεια μίας ημέρας και ο δείκτης EONIA, που αποτελεί το μέσο δείκτη των επιτοκίων του ευρώ για τοποθετήσεις μίας ημέρας, μετράει το πραγματικό επιτόκιο που ισχύει στη διατραπεζική αγορά του ευρώ για τοποθετήσεις διάρκειας μίας ημέρας. Το Ευρωσύστημα παρέχει στα πιστωτικά ιδρύματα δύο πάγιες διευκολύνσεις, τη διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης, που καθιστά δυνατή την εξασφάλιση της ρευστότητας με διάρκεια μίας ημέρας από την κεντρική τράπεζα, με την προσκόμιση επαρκών επιλέξιμων στοιχείων ενεργητικού και τη διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων, για την πραγματοποίηση καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας στην κεντρική τράπεζα (αποτελεί το κατώτατο όριο για το επιτόκιο της αγοράς για τοποθετήσεις διάρκειας μίας ημέρας). Και τα δύο επιτόκια έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία της χρηματαγοράς σε περιπτώσεις αυξημένης ζήτησης και προσφοράς χρήματος.

3) Τήρηση ελάχιστου ορίου αποθεματικών Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του καταστατικού της, η ΕΚΤ έχει το δικαίωμα να απαιτεί από τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα σε κράτη μέλη να τηρούν ελάχιστα αποθεματικά σε λογαριασμούς της ΕΚΤ και των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Απώτερος σκοπός των ελάχιστων αποθεματικών είναι η σταθεροποίηση των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων στην αγορά και η δημιουργία διαρθρωτικού ελλείμματος ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα έναντι του Ευρωσυστήματος, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος των επιτοκίων της χρηματαγοράς μέσω τακτικών συναλλαγών για την παροχή ρευστότητας.

4) Μη συμβατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής και απάντηση στην κρίση Από τον Ιούλιο του 2013, το διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ προσφέρει ενδείξεις σχετικά με τη μελλοντική κατεύθυνση της πολιτικής επιτοκίων της ΕΚΤ σε σχέση με τις προοπτικές για τη σταθερότητα των τιμών. Η παροχή ενδείξεων σχετικά με τη μελλοντική κατεύθυνση πολιτικής επιτοκίων αποτελεί σημαντική αλλαγή αναφορικά με την ενημέρωση που παρέχει η ΕΚΤ αναφορικά με τη νομισματική πολιτική. Πλέον παρέχεται ενημέρωση όχι μόνο σχετικά με τον τρόπο που αξιολογεί το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες και τους κινδύνους για τη σταθερότητα των τιμών σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα αλλά και σχετικά με τις συνέπειες που έχει η αξιολόγηση αυτή στο μελλοντικό προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής.

3.3 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκπροσωπείται από τον πρόεδρό της σε υψηλού επιπέδου ευρωπαϊκές και διεθνείς συνεδριάσεις και αποτελείται από τρία όργανα λήψης αποφάσεων: την Εκτελεστική Επιτροπή, το Διοικητικό Συμβούλιο, το Γενικό Συμβούλιο. Η Εκτελεστική Επιτροπή παρακολουθεί τη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων της τράπεζας και αποτελείται από 6 μέλη (1 πρόεδρο, 1 αντιπρόεδρο και άλλα 4 μέλη) που ορίζονται κάθε οκτώ έτη από τους αρχηγούς των κρατών μελών της ευρωζώνης. Έργο της είναι:

- Να εφαρμόζει την πολιτική της ευρωζώνης ακολουθώντας τις αποφάσεις του Συμβουλίου

- Να διαχειρίζεται τις εργασίες της ΕΚΤ
- Να ασκεί έργο κανονιστικής φύσης

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων. Τα μέλη του είναι τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των 17 χωρών της ευρωζώνης.

Ο ρόλος του Συμβουλίου είναι να διαμορφώνει τη νομισματική πολιτική της ευρωζώνης και να καθορίζει τα επιτόκια δανεισμού που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα στις εμπορικές Τράπεζες, να αποφασίζει σχετικά με την προσφορά διαθέσιμων στο Ευρωσύστημα. Συνεδριάζει δύο φορές το μήνα όπου, κατά την πρώτη συνεδρίαση, αξιολογεί εξελίξεις σχετικά με τη νομισματική και οικονομική πολιτική και στη δεύτερη συζητά άλλα ζητήματα που άπτονται της ευθύνης της ΕΚΤ.

Μολονότι δε δημοσιεύονται τα πρακτικά των συνεδριάσεων, αμέσως μετά την πρώτη συνεδρίαση κάθε μήνα πραγματοποιείται συνέντευξη τύπου, όπου και ανακοινώνονται αποφάσεις σχετικά με τη νομισματική πολιτική υπό τη διεύθυνση του Προέδρου και την επικούρηση του Αντιπροέδρου. Το Γενικό Συμβούλιο έχει συμβουλευτικό και συντονιστικό ρόλο. Συμμετέχει στην προετοιμασία της προσχώρησης νέων χωρών στην ευρωζώνη και αποτελείται από τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και από τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των μελών της Ε.Ε, δηλαδή αποτελείται από αντιπροσώπους των 18 μελών της ευρωζώνης και από τις 10 χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Έχει διαδεχτεί το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα, με κύρια ευθύνη την υιοθέτηση του ευρώ από τα κράτη που δεν το έχουν ακόμη υιοθετήσει. Επιπρόσθετα, το Γενικό Συμβούλιο εκτελεί καθήκοντα, όπως την προεργασία για τη σύνταξη των ετήσιων εκθέσεων της ΕΚΤ, τη συγκέντρωση δεδομένων στατιστικών, την προετοιμασία για τον καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των κρατών μελών.

Το Καταστατικό της Ευρωπαϊκής Τράπεζας προβλέπει ότι θα πάψει να υφίσταται όταν όλα τα κράτη μέλη υιοθετήσουν ως κοινό νόμισμα το ευρώ. Ειδικότερα, με τον Κανονισμό 1024/2013, όπου καθορίστηκε ο εποπτικός ρόλος της ΕΚΤ, ορίζεται το Εποπτικό Συμβούλιο όπου θα συμμετέχουν:

- Ο Πρόεδρος, που εκλέγεται από το ΔΣ της ΕΚΤ αφού αυτό υποβάλλει την πρότασή του στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο

- Ο Αντιπρόεδρος, που επιλέγεται μεταξύ των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής από το ΔΣ της ΕΚΤ - Τέσσερις εκπρόσωποι της ΕΚΤ - Ένας εκπρόσωπος ανά εθνική εποπτική αρχή, με συνέπεια να αποτελείται από 24 μέλη - Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης

Τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου διακατέχονται από επαγγελματικό απόρρητο σχετικά με τα ειδικά καθήκοντα της ΕΚΤ και την ανταλλαγή πληροφοριών. Η ΕΚΤ συνεργάζεται με τις κεντρικές τράπεζες των χωρών της ΕΕ και αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών αποκαλείται Ευρωσύστημα. Ούτε η ΕΚΤ ούτε οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δέχονται υποδείξεις από ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο ή από οποιαδήποτε κυβέρνηση κράτους μέλους. Η ΕΚΤ είναι απολύτως ανεξάρτητη. Πέρα από τα όργανα λήψης αποφάσεων, η εταιρική διακυβέρνηση της ΕΚΤ περιέχει τα επίπεδα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, που εκπροσωπούνται ως εξής:

- Από την Επιτροπή Επιθεώρησης, που βοηθά το Διοικητικό Συμβούλιο αναφορικά με τη εποπτεία των εσωτερικών ελέγχων, την άσκηση επιθεώρησης, τη συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο

- Από την Επιτροπή Εσωτερικών Επιθεωρητών, που προσφέρει ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες, λογοδοτεί για το έργο της στα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ

- Από εξωτερικά επίπεδα ελέγχου, που προβλέπει τους εξωτερικούς ελεγκτές και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, που προβαίνει σε έλεγχο του ετήσιου λογαριασμού της ΕΚΤ και οι εκθέσεις του δημοσιεύονται στην ετήσια έκθεση της ΕΚΤ.

3.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διέπεται από αρχές που την καθιστούν δυναμικό παράγοντα διαμόρφωσης οικονομικής και νομισματικής πολιτικής στην ευρωζώνη και ενισχύουν την αξιοπιστία και το κύρος της. Στα χαρακτηριστικά αυτά συγκαταλέγεται η διαφάνεια, η ανεξαρτησία, η υποχρέωση λογοδοσίας.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η ΕΚΤ δίνει εξαιρετική σημασία στην ειλικρινή επικοινωνία με το κοινό, μέσω της σαφούς και πλήρους παροχής πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές της αποφάσεις. Όσο πιο σαφής και διαυγής είναι η ενημέρωση που δίνει, τόσο πιο αξιόπιστη καθίσταται η νομισματική πολιτική της. Επιπλέον οι προσδοκίες για τις τιμές σταθεροποιούνται.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν εξαρτώνται από κανένα άλλο οργανισμό (άρθρο 130 της Συνθήκης). Η ανεξαρτησία αυτή καθορίζεται στο θεσμικό πλαίσιο για την ενιαία νομισματική πολιτική και βοηθά στη σταθερότητα των τιμών. Η ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να εκδίδει κανονισμούς προκειμένου να εξασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία του ευρωσυστήματος. Επιπλέον, η ανεξαρτησία αυτή είναι και οικονομική καθώς η ΕΚΤ έχει το δικό της προϋπολογισμό, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες εγγράφονται στο κεφάλαιό της και καταβάλλουν το μερίδιο συμμετοχής. Ενδεικτικά, ο παρακάτω πίνακας αφορά στις εισφορές αυτές.

Η ανεξαρτησία της ΕΚΤ είναι τόσο προσωπική όσο και λειτουργική διότι: - Το καταστατικό της ΕΚΤ διασφαλίζει τη θητεία των μελών της εκτελεστικής επιτροπής με τα εξής μέτρα:

- Πενταετής θητεία για τους διοικητές των ΕθνΚΤ

- Μη ανανεώσιμη οκταετής θητεία για τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής

- Η απαλλαγή μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής από τα καθήκοντά του είναι δυνατή μόνο σε περίπτωση ανικανότητας ή σοβαρού παραπτώματος, με αρμόδιο στην περίπτωση αυτή το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

- Αλλά και λειτουργικά ανεξάρτητο είναι το Ευρωσύστημα καθώς τόσο η ΕΚΤ όσο και οι ΕθνΚΤ έχουν στη διάθεσή τους τα μέσα και τις αρμοδιότητες που είναι απαραίτητα για την αποτελεσματική άσκηση νομισματικής πολιτικής. Δεν επιτρέπεται να χορηγεί δάνεια σε κοινοτικούς οργανισμούς ή εθνικούς δημόσιους φορείς. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ έχει τη δυνατότητα να εκδίδει δεσμευτικούς κανονισμούς σε σχέση με την εκτέλεση καθηκόντων της ΕΚΤ, όπως ορίζουν οι αντίστοιχες διατάξεις του Συμβουλίου της ΕΕ.

- Επιπλέον, διαφυλάσσεται μέσω των απαγορεύσεων που ορίζονται στο άρθρο 123 ΣΛΕΕ, οι οποίες ισχύουν και για τις εθνικές κεντρικές τράπεζες: απαγορεύονται οι υπεραναλήψεις ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις προς θεσμικά όργανα ή οργανισμούς της ΕΕ, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών.

3.5 ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

Το Ευρωσύστημα περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των χωρών της ζώνης του ευρώ και συνιστά τη νομισματική αρχή της ευρωζώνης. Αποτελεί αναγνωρισμένη αρχή για θέματα νομισματικά και χρηματοπιστωτικά και για το λόγο αυτό ενεργεί τις απαραίτητες οικονομικές και νομισματικές αναλύσεις.

Προσανατολισμός του ευρωσυστήματος είναι να διατηρήσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να συμβάλει στη χρηματοπιστωτική ενοποίηση. Δίνει μεγάλη σημασία στην αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες της Ευρώπης και με τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές. Παρακολουθεί αδιάλειπτα τις εξελίξεις που επιδρούν στις χρηματοπιστωτικές αγορές δρώντας υπέρ του δημοσίου συμφέροντος και των αναγκών των αγορών. Παράλληλα, το Ευρωσύστημα, στηριζόμενο στην καθοριστική συμμετοχή όλων των μελών του, προσβλέπει στην ενίσχυση της κοινής του ταυτότητας και στην επίτευξη της καλύτερης δυνατής συμφωνίας.

Ο ρόλος του και η λειτουργία του διέπονται από βασικές αρχές, όπως είναι:

- Η αρχή της συνεργασίας καθώς όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος τα διέπει το πνεύμα της συλλογικότητας
- Η συμμετοχή που αποδεικνύεται από την καθολικότητα της συμμετοχής
- Συνοχή που εξασφαλίζεται με τη συμμόρφωση στο νομικό καθεστώς των μελών του

- Διαφάνεια, καθώς είναι διαυγής η πληροφόρηση και όλα τα μέλη του είναι υπόλογα για την ορθή λειτουργία του - Ανταλλαγή πόρων όπως η τεχνογνωσία, το προσωπικό

- Μεθοδολογία και μέτρηση του κόστους, που αποδεικνύονται από τη συνετή διαχείριση των πόρων. Η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ διαμορφώνουν δείκτες σύμφωνα με τους οποίους αξιολογείται το ποσοστό ευθυγράμμισης των λειτουργιών του με τους στόχους του.

- Εκτίμηση συνεργειών και αποφυγή διπλής εκτέλεσης ενεργειών ώστε να αποφεύγεται η διπλή χρήση πόρων και ο μη αποδοτικός συντονισμός. Για το λόγο αυτό το Ευρωσύστημα αναζητεί λύσεις ώστε να αξιοποιήσει την πολύτιμη εμπειρία τόσο της ΕΚΤ όσο και των ΕθνΚΤ. Μάλιστα, αφού λάβει υπόψη του τα σχετικά ζητήματα ασφαλείας, είναι δυνατό να αναθέσει υποστηρικτές λειτουργίες σε εξωτερικούς φορείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΙΚΟΙΝΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Αποτελεί ένα πλαίσιο που αποτελείται από τις τρεις ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (European Systemic Risk Board, ESRB), την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA) και τις εθνικές εποπτικές αρχές και έχει ως κύριο ρόλο τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η σύλληψη της ιδέας για τη θεσμοθέτηση υπερεθνικών εποπτικών αρχών του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος έγινε κατά το 2009 στην έκθεση της επιτροπής de Larosière.

Το Νοέμβριο του 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία να αναθέσει σε ειδική επιτροπή υπό την προεδρία του πρώην Διοικητή της Τράπεζας της Γαλλίας και του Γενικού Διευθυντή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου κ. Jacques de Larosière το έργο να εξετάσει τους λόγους που οδήγησαν στη χρηματοπιστωτική κρίση και να υποβάλει προτάσεις για να βελτιωθεί το πλαίσιο εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στα κράτη μέλη της Ένωσης.

Η έκθεση που τελειοποιήθηκε και παραδόθηκε το Φεβρουάριο του 2009 κατέληξε στις παρακάτω παρατηρήσεις: Έκρινε ως αίτια της κρίσης τις χαμηλές κεφαλαιακές απαιτήσεις του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, την ανεπαρκή αποτύπωση του κινδύνου σύνθετων προϊόντων, την αναποτελεσματική αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας των αγορών, όπως και την ανεπάρκεια στα συστήματα διαχείρισης κινδύνων αναφορικά με την εταιρική διακυβέρνηση. Ακόμη επεσήμανε τη μεγάλη πιστωτική επέκταση που δεν αντιστοιχούσε σε καλής ποιότητας ίδια κεφάλαια και την ασάφεια διατάξεων του πλαισίου της Βασιλείας II.

Τα συμπεράσματα της έκθεσης που παρουσιάστηκαν την 25 Φεβρουαρίου 2009 παρουσίασαν μια ρεαλιστική εικόνα ενός νέου συστήματος ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής εποπτείας. Στο επίκεντρο των συμπερασμάτων ήταν η αποδοχή ότι είναι αναγκαία η συνεργασία ανάμεσα σε εθνικές εποπτικές αρχές μέσω νέων

ευρωπαϊκών εποπτικών αρχών και κυρίως ενός φορέα επιφορτισμένου με την παρακολούθηση του κινδύνου για το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αντίθετα, έθεσε τις βάσεις για της σύσταση του ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοπιστωτικής εποπτείας ιδρύοντας τις τρεις αρχές και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού κινδύνου.

Η δημοσιονομική κρίση που ξέσπασε το 2010 ανέτρεψε την έκθεση de Larosière, ανακίνησε συζητήσεις για τη σύσταση υπερεθνικών εποπτικών αρχών ειδικότερα για το χώρο των τραπεζών και έθεσε την προοπτική σύστασης μιας Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης όπου λειτουργούν :

- μια υπερεθνική αρχή που θα ελέγχει τον τραπεζικό τομέα (όχι το χώρο της κεφαλαιαγοράς και των ασφαλιστικών αρχών) υπό την ευθύνη της ΕΚΤ

- ένας υπερεθνικός φορέας υπεύθυνος για την αντιμετώπιση των μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων και ένα υπερεθνικό ταμείο διευθέτησης για την κάλυψη χρηματοδοτικών κενών που προκύπτουν

- ένα υπερεθνικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων (για πρώτη φορά το αίτημα υποβλήθηκε από τον Grubel, 1979). Το σύστημα αυτό χρειάζεται να γίνει αποδεκτό από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ecofin και μέσα σε ενιαίο πλαίσιο κανονισμών να ορίζει:

- τους όρους αδειοδότησης των πιστωτικών ιδρυμάτων
- τη δυνατότητα ανάκλησής τους
- τη μικρο-προληπτική εποπτεία
- τη μακροπροληπτική ρυθμιστική παρέμβαση στη λειτουργία τους
- τη διευθέτηση των μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων
- τη λειτουργία συστημάτων εγγύησης καταθέσεων

Στη Σύνοδο Κορυφής της ευρωζώνης την 29η Ιουνίου 2012 οι αρχηγοί των κρατών μελών ανέθεσαν στην Επιτροπή το έργο της δημιουργίας ενός εποπτικού μηχανισμού για τα πιστωτικά ιδρύματα. Αποφασίστηκε η ανάθεση στον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της ανάπτυξης μαζί με τον Πρόεδρο της Επιτροπής, τον Πρόεδρο της ευρώ ομάδας και τον πρόεδρο της ΕΚΤ τη διαμόρφωση ενός σχεδίου

για την υλοποίηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης χωρίς να χρειαστεί τροποποίηση των συνθηκών των Ευρωπαϊκών Συνθηκών.

Οι τέσσερις πρόεδροι υπέβαλαν την τελική τους έκθεση το Δεκέμβριο του 2012, όπου και εισηγούνται το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της ΟΝΕ.

Ο χάρτης περιλαμβάνει τα εξής τέσσερα στοιχεία:

- ενοποιημένο χρηματοοικονομικό πλαίσιο που να διασφαλίζει τη σταθερότητα της ευρωζώνης και περιορίζει στο ελάχιστο το κόστος της χρεοκοπίας τραπεζών για τον ευρωπαϊό πολίτη. Προβλέπει μηχανισμούς για την εξυγίανση των τραπεζών και την εγγύηση των καταθέσεων.

- ενοποιημένο δημοσιονομικό πλαίσιο όπου καθορίζονται διάφορες μορφές δημοσιονομικής αλληλεγγύης και ορίζεται μια υγιής δημοσιονομική πολιτική σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία περιέχει την κοινή λήψη αποφάσεων, το συντονισμό από κοινού και τη λήψη μέτρων ενόψει της έκδοσης κοινών χρεογράφων.

- ενοποιημένο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής που να εξασφαλίζει ότι εφαρμόζονται εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, την απασχόληση την ανταγωνιστικότητα και είναι συμβατές με τη λειτουργία της ΟΝΕ. - ποιοτικότερη δημοκρατική νομιμοποίηση και λογοδοσία που θα εδράζεται στην από κοινού άσκηση της κυριαρχίας για τις κοινές πολιτικές και την αλληλεγγύη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατόπιν του έργου που της ανατέθηκε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 20 Ιουλίου 2011 προέβη στις παρακάτω ενέργειες:

- Ανακοίνωσε χρονοδιάγραμμα για την Τραπεζική Ένωση (a road map for a banking union)

- Δημοσιοποίησε μια πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τα ειδικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την προληπτική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

- Δημοσίευσε την πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αναφορικά με τον Κανονισμό 1093/2010 για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Αρχής τραπεζών και τη σχέση με τον κανονισμό του Συμβουλίου

Η Επιτροπή σε ανακοίνωσή της ζήτησε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τα εξής:

1) Να εφαρμόσουν μέσα στον ίδιο χρόνο τις προτάσεις των Κανονισμών για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης. Με τον τρόπο αυτό ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) καθίσταται υπεύθυνος για την ανακεφαλαιοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων που, μολονότι κρίνονται βιώσιμα από τις εποπτικές τους αρχές, ωστόσο έχουν προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί και το δημοσιονομικό χρέος των χωρών όπου έχουν και την καταστατική τους έδρα τα αντίστοιχα πιστωτικά ιδρύματα. Ο ESM έχει ως έδρα το Λουξεμβούργο και ουσιαστικά διαδέχεται την Ευρωπαϊκή Ευχέρεια Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

2) Να εφαρμόσουν τις προτάσεις Κανονισμών και οδηγιών που αφορούν: - Στη μεταβολή του ρυθμιστικού πλαισίου για τη μικρο-προληπτική παρέμβαση και την εφαρμογή ενός πλαισίου για τη μακρο-προληπτική παρέμβαση κατά των

προτάσεων της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (πλαίσιο της Βασιλείας III)

- Στην ανάκαμψη και την επίλυση προβλημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων και τη θέσπιση του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης

- Την αναπροσαρμογή του πλαισίου για την εγγύηση των τραπεζικών καταθέσεων και τη λειτουργία του Ενιαίου Μηχανισμού Προστασίας Καταθέσεων.

3) να εποπτεύσουν τη διαμόρφωση των απαραίτητων συνθηκών για τη δημιουργία ενός υπερεθνικού φορέα που θα αναλαμβάνει τα μη βιώσιμα πιστωτικά ιδρύματα, ενός υπερεθνικού ταμείου για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών που θα προκύπτουν και ενός υπερεθνικού φορέα εγγύησης καταθέσεων ώστε να ολοκληρωθεί η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση.

Οι νέοι κανόνες τέθηκαν σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 2013 και αποτέλεσαν ένα ενιαίο βιβλίο κανόνων με τη μορφή κανονισμού (Κανονισμός 575/2013) γνωστός και ως CRR και Οδηγίας (Οδηγία 2013/36/ΕΕ).

Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά «με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ» είναι γνωστή και CRD IV (Capital Requirements Directive).

Η Οδηγία περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν στην ελεύθερη εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών από τα πιστωτικά ιδρύματα, στην εταιρική διακυβέρνηση, στις πολιτικές αποδοχών, στην καθιέρωση κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας και στην προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων από τις αρμόδιες αρχές (Χ. Γκόρτσος, 2013).

Ο Κανονισμός 575/2013 σχετικά με «τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων για την τροποποίηση του κανονισμού αριθμ.648/2012» περιλαμβάνει διατάξεις αναφορικά με τη μικροπροληπτική παρέμβαση στη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων και αποσκοπεί στη βελτίωση και αύξηση της ποσότητας

και της ποιότητας στην κεφαλαιακή τους βάση, στην ενίσχυση της διαφάνειας μέσω των πρόσθετων απαιτήσεων δημοσίευσης στοιχείων στην εφαρμογή συγκεκριμένων εργαλείων προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης όπως ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας, ο συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης και ο συντελεστής μόχλευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Η τρέχουσα κρίση ανέδειξε μια σειρά από σοβαρές αδυναμίες της κατεστημένης αρχιτεκτονικής του χρηματοοικονομικού συστήματος. Υπερβολική μόχλευση, ασύδοτη πιστωτική επέκταση, αδύναμοι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης, υπεραισιόδοξα μοντέλα αποτίμησης κινδύνων, ανεπαρκής διαφάνεια καινοτόμων προϊόντων, αναξιόπιστες εκτιμήσεις των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, προκυκλικότητα των λογιστικών συστημάτων και των μεθόδων υπολογισμού κεφαλαιακής επάρκειας, συνέστησαν ένα εκρηκτικό μείγμα ρυθμιστικών ανεπαρειών με οδυνηρές συνέπειες.

Επιπροσθέτως, το ξέσπασμα της κρίσης απέδειξε ότι τόσο τα εθνικά εποπτικά μοντέλα όσο και οι υπερ-εθνικές διαρθρώσεις τους υστέρησαν σημαντικά απέναντι στην ενοποιημένη και διασυνδεμένη πραγματικότητα των σημερινών χρηματοοικονομικών αγορών. Στόχοι της χρηματοοικονομικής ρύθμισης και εποπτείας είναι τρεις: έλεγχος της φερεγγυότητας των χρηματοοικονομικών οργανισμών σε μεμονωμένη εξατομικευμένη βάση (μικροπροληπτική εποπτεία), διατήρηση της σταθερότητας του οικονομικού συστήματος (μακροπροληπτική εποπτεία) και διασφάλιση ότι οι καταναλωτές αντιμετωπίζονται δίκαια (προστασία καταναλωτών). Στο πλαίσιο αυτής της ρύθμισης θεσμοθετήθηκε η Τραπεζική Ένωση στην Ευρώπη. Η πορεία προς τη θεσμοθέτηση της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης υπήρξε ταχύτατη, αν αναλογιστούμε ότι ήδη κατά το 2013 τα ευρωπαϊκά όργανα πήραν σημαντικότερες αποφάσεις:

1) Το Συμβούλιο Ecofin τον Οκτώβριο του 2013 υιοθέτησε τον Κανονισμό αριθμ. 1024/2013 σχετικά με την «ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε σχέση με πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων», με βάση τον οποίο θεσμοθετείται ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός για τα πιστωτικά ιδρύματα και του οποίου η έναρξη προβλέπεται σε

δώδεκα μήνες μετά τη θέση σε ισχύ του Κανονισμού 1024/2013, κατά συνέπεια το Νοέμβριο του 2014.

2) Η ΕΚΤ αναλαμβάνει ειδικά καθήκοντα αναφορικά με τη μικρο-προληπτική εποπτεία φορέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος που μεταβιβάζονται από τις εθνικές εποπτικές αρχές και διαχωρίζονται οι ευθύνες της στον τομέα της νομισματικής πολιτικής από τα εποπτικά της καθήκοντα. Η μικροπροληπτική εποπτεία αφορά στην εποπτεία επιμέρους ιδρυμάτων όπως οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρίες ή τα ταμεία συντάξεων. Οι ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές που ασκούν τη μικροπροληπτική εποπτεία είναι: Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ) και η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ). Έργο τους είναι η εναρμόνιση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας στην ΕΕ, η οποία και πετυχαίνεται με την ανάπτυξη του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων, μιας δέσμης εποπτικών αρχών για τα πιστωτικά ιδρύματα. Οι ευρωπαϊκές εποπτικές αρχές μεριμνούν για τη συνεπή εφαρμογή του εγχειριδίου κανόνων με σκοπό τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης. Επίσης, έχουν αναλάβει το καθήκον να αξιολογούν τυχόν κινδύνους και ευπάθειες εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα.

6.1 ΕΝΙΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ

Ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός αποτελεί για τα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ένα νέο σύστημα τραπεζικής εποπτείας. Περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις εθνικές εποπτικές αρχές των χωρών που συμμετέχουν. Η ΕΚΤ ασκεί τη εποπτεία στις συστημικές τράπεζες και οι εθνικές εποπτικές αρχές (ΕΑΑ) στις λιγότερο σημαντικές, η δε ΕΚΤ είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία του ΕΕΜ. «Στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ), που αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές αρμόδιες αρχές, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκτελεί τα εποπτικά καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του ΕΕΜ, με σκοπό την άσκηση παρεμβατικής και αποτελεσματικής τραπεζικής εποπτείας, συμβάλλοντας στην ασφάλεια και την ευρωστία του τραπεζικού συστήματος και στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Κατά την επιδίωξη των σκοπών μας, εμείς στον ΕΕΜ αποδίδουμε ύψιστη σημασία στην αξιοπιστία και τη λογοδοσία. Εκτελούμε τα καθήκοντά μας με διαφάνεια ενώ παράλληλα τηρούμε πλήρως τις ισχύουσες απαιτήσεις εμπιστευτικότητας. Στοχεύουμε στην αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες της Ευρώπης. Στις σχέσεις μας με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές έχουμε αναλάβει τη δέσμευση να ενεργούμε απολύτως σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας.

Η εποπτική προσέγγιση που ακολουθούμε πληροί τις υψηλότερες διεθνείς προδιαγραφές. Εφαρμόζουμε τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την προληπτική εποπτεία των τραπεζών με συνοχή και αποτελεσματικότητα, στηριζόμενοι σε ένα πλαίσιο βέλτιστων πρακτικών για μια ανεξάρτητη, μελλοντικής προοπτικής εποπτεία που βασίζεται στην αξιολόγηση των κινδύνων. Σεβόμαστε την αρχή της αναλογικότητας, την ενότητα και την ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς και το δημόσιο συμφέρον. Ασκούμε καλή διακυβέρνηση και εκτελούμε τα καθήκοντά μας με πνεύμα συνεργασίας και συλλογικότητας » (Δηλώσεις του Προέδρου του ΕΕΜ Ντάνιελ Λου).

Τον Οκτώβριο του 2013 ανακοινώθηκε το νομοθετικό πλαίσιο για τον ΕΕΜ που περιέχει:

α) τον Κανονισμό αριθμ.1024/2013 του Συμβουλίου σχετικά με την «ανάθεση καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την χρηματοοικονομική σταθερότητα και την εποπτεία των τραπεζών»

β) τον Κανονισμό αριθ. 1022/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού αριθμ.1093/2010 αναφορικά με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Εποπτικής

Αρχής σχετικά με την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα κατά τον Κανονισμό αριθ. 1024/2013. Ο κανονισμός ΕΕΜ εφαρμόστηκε στις 3 Νοεμβρίου του 2013.

Στόχοι του μηχανισμού είναι να διαφυλάξει την ασφάλεια και την ευρωστία του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, να ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να εξασφαλίσει τη συνεπή εποπτεία. Η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή να αναλάβει την εποπτεία και των λιγότερο σημαντικών πιστωτικών

ιδρυμάτων, ενώ εποπτεύει άμεσα περίπου 130 πιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή το 85% του ενεργητικού του τραπεζικού τομέα στη ζώνη του ευρώ. Ο EEM συνιστά τον ένα από τους δύο πυλώνες της Τραπεζικής Ένωσης, με δεύτερο τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης.

Η χρηματοπιστωτική κρίση μας έδειξε πόσο γρήγορα και με πόση ένταση μπορούν να επεκταθούν τα προβλήματα στο χρηματοπιστωτικό τομέα και πόσο μπορούν να επιδράσουν άμεσα στο επίπεδο και την ποιότητα και το επίπεδο ζωής στην ευρωζώνη. «Η ΕΚΤ ως ανεξάρτητο όργανο της ΕΕ συντονίζει την τραπεζική εποπτεία από ευρωπαϊκή προοπτική καθώς θεσπίζει κοινή προσέγγιση αναφορικά με την καθημερινή εποπτεία, προβαίνει σε εναρμονισμένες ενέργειες και λαμβάνει διορθωτικά μέτρα, διασφαλίζει τη συνεπή εφαρμογή κανονισμών και πολιτικών εποπτείας.

Ποια είναι όμως τα πιστωτικά ιδρύματα που θα υπαχθούν στον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό κάτω από τον άμεσο έλεγχο της ΕΚΤ;

- Τα πιστωτικά ιδρύματα που θεωρούνται συστημικά σημαντικά με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Το σύνολο του ενεργητικού τους ξεπερνά τα 30 δις ευρώ.

- Ο λόγος του ενεργητικού τους σε σχέση με το ΑΕΠ της χώρας της έδρας τους να ξεπερνά το 20% ή το ενεργητικό τους να είναι μικρότερο από 5 δις ευρώ.

- Όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα είναι συστημικά δυνατό και σε σχέση βέβαια με την οικονομία της χώρας της έδρας του, τότε ενημερώνεται η ΕΚΤ και αυτή καταλήγει σε αποφάσεις.

- Η ΕΚΤ μπορεί να κρίνει ότι είναι συστηματικά δυνατό κάποιο πιστωτικό ίδρυμα όταν έχει ιδρύσει θυγατρικές σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη και οι απαιτήσεις του είναι σημαντικό τμήμα του ισολογισμού του.

- Απαραίτητα κάθε πιστωτικό ίδρυμα που λαμβάνει βοήθεια από τον ΕΜΣ ή την Ευρωπαϊκή Διευκόλυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας υπάγεται στην εποπτεία της ΕΚΤ.

- Οποσδήποτε στην εποπτεία της ΕΚΤ εντάσσονται τα τρία σημαντικότερα συστημικά πιστωτικά ιδρύματα κάθε κράτους μέλους (άρθρο 6 παρ. 4).

- Η πρωτοβουλία για τη δυνατότητα υπαγωγής στον εποπτικό μηχανισμό αφορά τόσο στα πιστωτικά ιδρύματα όσο και στην εθνική αρμόδια αρχή.

- Η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή σε διαρκή και ad hoc βάση να απαιτήσει πληροφορίες από τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Η Διοργανική Συμφωνία ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την ΕΚΤ το Νοέμβριο του 2013, που επιβάλλει τη διαφάνεια λειτουργίας του Εποπτικού Μηχανισμού, καθιερώνει και τα παρακάτω:

- Η ΕΚΤ ως την έναρξη του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού πρέπει να υποβάλλει κάθε τρίμηνο έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναφορικά με την πρόοδο των αλλαγών και των ρυθμίσεων που προβλέπει ο Κανονισμός.

- Επιπλέον, σε ετήσια βάση υποχρεώνεται να υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την οποία θα παρουσιάζει ο Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου της ΕΚΤ σε δημόσια ακρόαση και θα αφορά στην πλήρωση των καθηκόντων που έχει αναλάβει.

- Η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση να ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το έργο του Εποπτικού Συμβουλίου και για τα πρακτικά των συνεδριάσεών του.

- Η ΕΚΤ οφείλει να στέλνει εντός 5 εβδομάδων έγγραφη απάντηση σε ερωτήσεις που θέτουν μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

- Σε περίπτωση εκκαθάρισης πιστωτικού ιδρύματος θα δημοσιεύονται εκ των υστέρων οι μη εμπιστευτικές πληροφορίες όταν αρθούν οι περιορισμοί αναφορικά με την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που απορρέουν από τις απαιτήσεις εμπιστευτικότητας.

- Ο διορισμός και η απομάκρυνση του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του Εποπτικού Συμβουλίου απαιτούν την από κοινού έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το Συμβούλιο. Μέσα στο διάστημα των έξι εβδομάδων το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι υποχρεωμένο να αποφανθεί αναφορικά με την έγκριση του διορισμού του ατόμου που έχει προτείνει η ΕΚΤ. Προτού ξεκινήσει η λειτουργία

του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, η ΕΚΤ διενήργησε συνολική αξιολόγηση των πιστωτικών ιδρυμάτων με στόχο τη διαφάνεια, την εξυγίανση των ισολογισμών και την ανάκτηση της εμπιστοσύνης προς τις τράπεζες και για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία τους.

Στην αξιολόγηση αυτή η ΕΚΤ επόπτευσε τα εξής τρία θέματα:

- Αξιολόγηση κινδύνων για σκοπούς εποπτείας, δηλαδή τη μόχλευση, τη ρευστότητα, τη χρηματοδότηση.

- Έλεγχο ποιότητας στοιχείων ενεργητικού, αποτίμησή τους, εκτίμηση των εξασφαλίσεων (collaterals) προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια σχετικά με τα ανοίγματα των τραπεζών μέσω του ελέγχου της ποιότητας του στοιχείου ενεργητικού τους, περιλαμβανομένης της καταλληλότητας της αποτίμησης των στοιχείων αυτών και των ασφαλειών.

- Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress test), όπου ελέγχεται η ανθεκτικότητα των ισολογισμών των πιστωτικών ιδρυμάτων σε σενάρια ακραίων καταστάσεων.

Τα σενάρια προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης πρέπει να περιέχουν τα εξής:

- Τις εκροές κεφαλαίων λόγω αδυναμίας ανανέωσης χρηματοδότησης
- Την απόσυρση καταθέσεων προθεσμίας, ταμειυτηρίου ή όψεως με ποσοστά ανάλογα με τη σοβαρότητα της κρίσης
- Τις πηγές κεφαλαίων που θα καλύψουν τις εκροές, όπως έκδοση καλυμμένων ομολογιών, πώληση ρευστοποιήσιμων στοιχείων.

Η ΕΚΤ δημοσίευσε στις 11 Μαρτίου 2014 το εγχειρίδιο που αφορά στη μεθοδολογία της δεύτερης φάσης του ελέγχου της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού, όπου περιέχονταν πολιτικές και λογιστικές πρακτικές, εξέταση φακέλων πιστοδότησης, αποτίμηση των εξασφαλίσεων. Κανονιστικά, οι δραστηριότητες της ΕΚΤ και η δικαιοδοσία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού θεσπίστηκαν από κοινού και αποτελούν το κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας III.

Η πολιτική συμφωνία προέβλεπε τα εξής:

- Συνίσταται ένα νέο όργανο, ο Ενιαίος Μηχανισμός Διευθέτησης ή Εξυγίανσης (Single Resolution Mechanism) που ελέγχει όλα τα πιστωτικά ιδρύματα των κρατών μελών και όλα τα εποπτευόμενα ιδρύματα και συμπληρώνει τον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας. Αφού η ΕΚΤ εντοπίζει σοβαρές δυσκολίες σε κάποιο πιστωτικό ίδρυμα και κρίνει ότι χρήζει διευθέτησης, τότε το Ενιαίο Συμβούλιο Διευθέτησης, που αποτελείται από πέντε μόνιμα στελέχη και αντιπροσώπους των εθνικών αρμόδιων αρχών διευθέτησης, θα ορίζει τον τρόπο διευθέτησης και τα κατάλληλα εργαλεία. Στις αποφάσεις του μπορεί να διατυπώσει αντιρρήσεις το Συμβούλιο Ecofin (Οι αποφάσεις είθισται να λαμβάνονται στη διάρκεια ενός Σαββατοκύριακου ώστε να εξασφαλίζεται η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος).

- Το Ενιαίο Συμβούλιο Διευθέτησης επιβλέπει τις διαδικασίες εξυγίανσης, παρακολουθεί το έργο των εθνικών αρχών διευθέτησης και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις αποφάσεις του, έχει την εξουσία να απευθύνει εκτελεστικές εντολές στο πιστωτικό ή στα πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα. Ο Ενιαίος Μηχανισμός Διευθέτησης ή Εξυγίανσης εξασφαλίζει την άσκηση εποπτείας και εξυγίανσης στο ίδιο επίπεδο για τα κράτη που παίρνουν μέρος στην επιτήρηση των τραπεζών στο πλαίσιο του EEM ώστε να αποτραπεί το ξέσπασμα εντάσεων σε επίπεδο εποπτείας ανάμεσα σε ΕΕ και εθνικών καθεστώτων εξυγίανσης. Ο EME καλύπτει όλα τα κράτη που λαμβάνουν μέρος στον EEM και μάλιστα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης, καθώς και εκείνα που ενώ βρίσκονται εκτός ευρωζώνης, αποφασίζουν να συμμετέχουν μέσω συμφωνιών στενής συνεργασίας.

- Παράλληλα με τον Ενιαίο Μηχανισμό Διευθέτησης, συστάθηκε το Ενιαίο Ταμείο Διευθέτησης. Το Ταμείο χρηματοδοτείται με ετήσιες εισφορές από τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν άδεια λειτουργίας στα κράτη μέλη με σκοπό σε μια δεκαετία τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα να ανέρχονται στο 1% του ποσού των εγγυημένων καταθέσεων (55 δις ευρώ). Στη διάρκεια της δεκαετίας, το Ταμείο θα περιλαμβάνει τα εθνικά ταμεία που θα συνδράμουν το ένα το άλλο (Οδηγία 2014/59).

Σκοπός του Ταμείου είναι η εξασφάλιση της διαθεσιμότητας μεσοπρόθεσμης χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια αναδιάρθρωσης του συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος. Η ΕΚΤ μέσω του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού και ανεξάρτητα από το Ταμείο Διευθέτησης ή Εξυγίανσης προσφέρει και έκτακτη βοήθεια σε πιστωτικά

ιδρύματα που κρίνει ότι δεν είναι φερέγγυα μέσω του έκτακτου μηχανισμού ΕΛΑ (Emergency Liquidity Assistance), ο οποίος είναι προσωρινός με διάρκεια ανανέωσης έως έξι μήνες και χορηγείται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες σε φερέγγυα πιστωτικά ιδρύματα που αντιμετωπίζουν προσωρινά προβλήματα ρευστότητας.

Το ΔΣ της ΕΚΤ έχει την εξουσία να απαγορεύει τον ΕΛΑ αν επισημάνει ότι εμποδίζονται οι στόχοι του ευρωσυστήματος ή ότι το πιστωτικό ίδρυμα που ενισχύεται είναι αφερέγγυο. Μάλιστα ειδικότερα στην περίπτωση της Ελλάδας, η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση να αποτρέπει την αγορά ελληνικών ομολόγων που ενέχουν κίνδυνο (Άρθρο 124 της ΣΛΕΕ: «Απαγορεύεται κάθε μέτρο που θεσπίζει προνομιακή πρόσβαση των θεσμικών και λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, των κεντρικών κυβερνήσεων, των περιφερειακών τοπικών ή άλλων δημόσιων αρχών, των άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου ή των δημόσιων επιχειρήσεων των κρατών μελών τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον δεν υπαγορεύεται από λόγους προληπτικής εποπτείας») (Χ. Γκόρτσος).

6.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η λήψη αποφάσεων γίνεται γύρω από ένα ισχυρό πλέγμα που περιλαμβάνει το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, την Επιτροπή, το Συμβούλιο, την ΕΚΤ και τις εθνικές αρχές εξυγίανσης. Η ΕΚΤ επισημαίνει τον κίνδυνο που διατρέχει κάποιο πιστωτικό ίδρυμα, το Ενιαίο Συμβούλιο αξιολογεί αν υπάρχει συστημικός κίνδυνος και εξετάζει την πιθανή λύση από τον ιδιωτικό τομέα.

Σε περίπτωση που η λύση αυτή απουσιάζει, τότε υιοθετείται σχέδιο εξυγίανσης με τα παρακάτω εργαλεία:

- πώληση μέρους των δραστηριοτήτων
- σύσταση μεταβατικού ιδρύματος με προσωρινή μεταβίβαση των θετικών τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων σε οντότητα υπό κρατικό έλεγχο
- διάκριση περιουσιακών στοιχείων ώστε απομειωμένα τα περιουσιακά στοιχεία να μεταφερθούν σε νέο φορέα διαχείρισης

- διάσωση με ίδια μέσα (bail in) με επιβολή ζημιών με σειρά προτεραιότητας πρώτα στους μετόχους, στη συνέχεια στους ομολογιούχους και τέλος στους ανασφάλιστους καταθέτες.

Το εργαλείο αυτό προσφέρει τη δυνατότητα στις αρχές εξυγίανσης να απομειώσουν ή να μετατρέψουν σε ίδιο κεφάλαιο τις απαιτήσεις των μετόχων και των πιστωτών των ιδρυμάτων που είναι σε διαδικασία εξυγίανσης. Το μέτρο εφαρμόζεται στους πιστωτές χωρίς διασφάλιση ή προνόμια και τους καταθέτες από μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ ακολουθούν οι επιλέξιμες καταθέσεις φυσικών προσώπων, μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, οι υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τα Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων.

Οι εθνικές αρχές εξυγίανσης έχουν την ευχέρεια να εξαιρέσουν από την εφαρμογή του μέτρου του bail in απαιτήσεις πιστωτών που αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιούν σε εύλογο χρονικό διάστημα, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για τα συνέχιση κρίσιμων λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος και η χρησιμοποίησή τους μπορεί να οξύνει και να αναμεταδώσει την κρίση.

Η Επιτροπή είναι η κύρια υπεύθυνη για τον έλεγχο των αποφάσεων του Συμβουλίου και έχει το δικαίωμα ενστάσεων στο σχέδιο εξυγίανσης και μόνο σε περίπτωση που τα 39 κεφάλαια που εκταμιεύονται από το Ενιαίο Ταμείο είναι τροποποιημένα ή δεν υπάρχει δημόσιο συμφέρον για την εξυγίανση της Τράπεζας η Επιτροπή μπορεί να εξαρτήσει τις αποφάσεις της από τη έγκριση ή μη του Συμβουλίου. Όταν η ενίσχυση περιλαμβάνει και την κρατική βοήθεια, τότε η Επιτροπή πρέπει εκ των προτέρων να εγκρίνει την παρεχόμενη βοήθεια.

Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει αποφάσεις γενικού χαρακτήρα και να αποφασίζει για τις περιπτώσεις εξυγίανσης που απαιτούν τη χρήση του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης πάνω από 5 δις ευρώ.

Το Συμβούλιο στην εκτελεστική του συνεδρίαση που περιλαμβάνει τον πρόεδρο, τον εκτελεστικό διευθυντή και τρία μόνιμα μέλη παίρνει αποφάσεις για μεμονωμένες περιπτώσεις τραπεζικών ομίλων όπου η χρήση του Ταμείου παραμένει κάτω από κάποιο όριο. Μάλιστα, προκειμένου να εξασφαλιστούν τα συμφέροντα όλων των κρατών μελών, ανάλογα με το πιστωτικό ίδρυμα που βρίσκεται σε

διαδικασία εξυγίανσης συμμετέχουν στη σύνοδο και πρόσθετα μέλη χωρίς κανένα από τα μέλη αυτά να έχει το δικαίωμα να ασκήσει βέτο.

Προκειμένου η πρόταση της Επιτροπής να γίνει νόμος χρειάζεται να εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από τα κράτη μέλη της ΕΕ στο Συμβούλιο. Στις 27 Μαρτίου 2014 η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων της ΕΕ ενέκρινε τη συμφωνία επί της αρχής σχετικά με τον Κανονισμό για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης των Τραπεζών. Η έγκριση αυτή έδωσε τη δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εγκρίνει το κείμενο του Κανονισμού για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης που τέθηκε σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2015, ενώ η διάσωση των τραπεζικών ιδρυμάτων με χρήση δημόσιων πόρων θα τεθεί σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2016.

6.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Το πλαίσιο που διαμορφώθηκε σχετικά με την υλοποίηση και λειτουργία της Τραπεζικής Ένωσης προέβλεπε ένα κοινό σύστημα εγγύησης καταθέσεων, χωρίς ακόμη να έχει αποσαφηνιστεί η αναγκαιότητά του και κατά πόσο πρέπει να επιτευχθεί εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων ή να θεσπιστεί ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα.

Αναλυτικότερα, η Επιτροπή κατέθεσε το 2010 πρόταση προκειμένου να αναδιατυπωθεί η ισχύουσα οδηγία ώστε να παγιωθεί η ασφάλιση των καταθέσεων έως 100.000 ευρώ ανά καταθέτη και ανά πιστωτικό ίδρυμα και να γίνει υποχρεωτική η συμμετοχή όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων στο Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων. Απώτερος σκοπός είναι να αποφευχθεί το αρμπιτράζ των καταθέσεων ανάμεσα στις ευρωπαϊκές τράπεζες και η μεταφορά κεφαλαίων από χώρα σε χώρα. Στη συνέχεια, στις 18 Φεβρουαρίου 2014, το Ecofin επικύρωσε την πολιτική συμφωνία της 17 Δεκεμβρίου 2014 ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη της ΕΕ σχετικά με το Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων. Διατήρησε το επίπεδο των ασφαλισμένων καταθέσεων στα 100.000 ευρώ και σε περίπτωση πτώχευσης ενός πιστωτικού ιδρύματος οι καταθέτες απέκτησαν ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση στο εγγυημένο ποσό.

Αναλυτικότερα αποφασίστηκαν τα εξής:

- να απλοποιηθούν οι διαδικασίες κάλυψης και πληρωμής
- μείωση του χρονικού περιθωρίου αποπληρωμής των καταθετών από 20 εργάσιμες ημέρες σε επτά εργάσιμες ημέρες έως το 2024
- να εισαχθούν εκ των προτέρων χρηματοδοτικές ρυθμίσεις, με ελάχιστο στόχο για τα κεφάλαια εκ των προτέρων (ex ante) το 0,8% των καλυμμένων καταθέσεων να καλυφθεί σε χρονικό ορίζοντα 10 ετών με την εισφορά των τραπεζών
- να διευκολυνθεί η πρόσβαση των καταθετών σε πληροφορίες για την προστασία των καταθέσεων και για τα Συστήματα Εγγύησης Καταθέσεων (DGSs)
- δανεισμός μεταξύ των Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων σε εθελοντική βάση. Τα κράτη μέλη έχουν το περιθώριο ενός έτους προκειμένου να εντάξουν την Οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο.

6.4 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ποιος είναι όμως ο σκοπός της Τραπεζικής Ένωσης και πώς επιδρά στη ζωή των πολιτών της ΕΕ αλλά και στο τραπεζικό σύστημα;

Η Τραπεζική Ένωση αποτελεί μια να πραγματικότητα με απώτερο σκοπό:

- Να εξασφαλίσει τη σταθερότητα των τραπεζικών συστημάτων και τη δυνατότητά τους να αντέξουν σε μελλοντικές χρηματοπιστωτικές κρίσεις
- Να αποτρέψει τη διάσωση πιστωτικών ιδρυμάτων που πτωχεύουν με χρήματα των φορολογουμένων και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Να περιορίσει τον κατακερματισμό της αγοράς με την εναρμόνιση των κανόνων του χρηματοπιστωτικού τομέα, να αυξήσει την προσφορά χρήματος με μείωση του κόστους δανεισμού.
- Να ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ευρωζώνη και την ΕΕ στο σύνολό της.
- Να συμβάλει στην περαιτέρω ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς και να ενισχύσει το ρόλο των αγορών κεφαλαίου στη ζώνη του ευρώ. Τα

τραπεζικά δάνεια αποτελούν τον κατ' εξοχήν τρόπο δανεισμού των νοικοκυριών και το 50% περίπου της πραγματικής οικονομίας. Αντίθετα, στις ΗΠΑ το 75% της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων προέρχεται από τις αγορές κεφαλαίων.

- Να ανεξαρτητοποιήσει το δημόσιο χρέος από το τραπεζικό σύστημα και να ελαττώσει την επιρροή των κυβερνήσεων στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς θα τεθεί υπό περιορισμό η εξάρτηση από τον κρατικό εναγκαλισμό κατά τη χορήγηση πιστώσεων ή τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο εταιρειών δημόσιου συμφέροντος. Η απεξάρτηση αυτή θα μπορούσε σταδιακά να δρομολογήσει και να οδηγήσει στη δημοσιονομική ενοποίηση της ΕΕ.

- Είναι πρωτόγνωρη εμπειρία για ορισμένα κράτη της ευρωζώνης, όπως η Γερμανία και η Αυστρία, η νομισματική τους αρχή να αποτελεί ταυτόχρονα και την εποπτική αρχή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, αρκετά πιστωτικά ιδρύματα στο νέο πλαίσιο που διαμορφώνεται θα χρειαστεί να αντλήσουν σημαντικά ποσά ιδίων κεφαλαίων, πολύ περισσότερα από αυτά που κατέχουν σήμερα.

- Η ΕΚΤ κατέχει την τεχνογνωσία ώστε να τελέσει αποτελεσματικά τη μικρο-προληπτική εποπτεία, όπως αποδεικνύει και η συμβολή της στη δημοσιονομική κρίση. Ωστόσο, για τα πιστωτικά ιδρύματα η πρόκληση της Τραπεζικής Ένωσης αποτελεί ταυτόχρονα και ένα νέο δεδομένο που έχει αντίκτυπο στην κερδοφορία και στη σύσταση και οργάνωσή τους, καθώς:

- Η ανάγκη αλλαγής της διάρθρωσης των κεφαλαιακών απαιτήσεων και η διατήρηση αποθεμάτων κεφαλαίων ασφαλείας απαιτούν με τη σειρά τους ποιοτικότερα ίδια κεφάλαια, εφαρμογή δείκτη μόχλευσης και πιο αποτελεσματική και συστηματική κάλυψη των κινδύνων. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν τους ισολογισμούς των τραπεζών και περιορίζουν την κερδοφορία τους. Με τη σειρά τους, οι συρρικνωμένες αποδόσεις επιδρούν στην κεφαλαιοποίησή τους καθώς περιορίζεται το ενδιαφέρον των επενδυτών για τον τραπεζικό χώρο έναντι άλλων επιχειρήσεων του οικονομικού τομέα.

- Άμεσα εκτεθειμένες είναι οι μικρές και εξειδικευμένες τράπεζες όπως οι συνεταιριστικές, οι αποταμιευτικές και οι στεγαστικές, καθώς αντιμετωπίζουν πρόβλημα άντλησης κεφαλαίων προκειμένου να ανταποκριθούν στο νέο ρυθμιστικό

πλαίσιο, με αποτέλεσμα να χρειάζεται να μειώσουν το ενεργητικό τους ή να αναδιαρθρωθούν.

- Οι τράπεζες επιβαρύνονται ακόμη με επιπλέον κόστη αναφορικά με τους λογιστικούς ελέγχους και την υποβολή εκθέσεων προκειμένου να συμμορφωθούν με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών, εθνικών και διεθνών. Ταυτόχρονα, το νέο κανονιστικό πλαίσιο επιβάλλει περιορισμό του κόστους, δεδομένο που μπορεί να οδηγήσει στη μετατόπιση δραστηριοτήτων σε τμήματά του, τα οποία είναι ανεξάρτητα από τα πλαίσια εποπτείας (shadow banking system).

Επιπλέον, τα νέα καθήκοντα της ΕΚΤ αντιμετωπίζονται και με κάποιο σκεπτικισμό αναφορικά με τους παρακάτω δύο παράγοντες:

A) Η ανάθεση σε μια νομισματική αρχή εποπτικών αρμοδιοτήτων σχετικά με φορείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, κυρίως σε σχέση με τα πιστωτικά ιδρύματα, προκαλεί θέματα σύγκρουσης συμφερόντων, θέτοντας σε κρίση κατά πόσον η ΕΚΤ ως νομισματική αρχή θα είναι σε θέση να υπηρετεί με συνέπεια και τρόπο αποτελεσματικό τον αρχικό της σκοπό σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, που συνίσταται στη διασφάλιση της σταθερότητας του επιπέδου τιμών στην ευρωζώνη.

B) Δεν πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο της συμμετοχής προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες κατά τα διάρκεια των πρώτων ετών της θητείας της ΕΚΤ ως εποπτικής αρχής, ένα ή περισσότερα συστημικά σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα που θα τελούν υπό την εποπτεία της να εκτεθούν σε αφερεγγυότητα, γεγονός που θα μπορούσε να αποδοθεί και σε δική της πλημμελή άσκηση καθηκόντων.

Ακόμη, η διαμόρφωση ενός ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου για την διευθέτηση πιστωτικών ιδρυμάτων, η καθιέρωση του ευρωπαϊκού φορέα διευθέτησης μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και ενός ευρωπαϊκού ταμείου κάλυψης χρηματοδοτικών κενών αποδεικνύουν ότι τα ενωσιακά όργανα έχουν αποφασίσει να περιορίσουν κατά πολύ τα όρια ελευθερίας των κρατών μελών ως προς τη διάσωση μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων, κυρίως μάλιστα των συστημικά συστημικών, με προσφυγή στους κρατικούς πόρους.

Έτσι καταλήγουμε στο τρίλημμα:

- αναστολή της λειτουργίας των μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων με ταυτόχρονη ενεργοποίηση του ταμείου εγγύησης καταθέσεων

- ανακεφαλαιοποίηση μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων με κρατικούς πόρους

- διευθέτηση μη βιώσιμων πιστωτικών ιδρυμάτων

Το δίκαιο της Ένωσης ενισχύει και κατευθύνεται προς την τρίτη λύση. Ειδικότερα για την Ελλάδα, η ΕΚΤ έχει αναλάβει τη μικρο-προληπτική εποπτεία των τεσσάρων συστημικών τραπεζών και η Τράπεζα της Ελλάδος έχει την ευθύνη για την άμεση εποπτεία μόνον των μικρότερων πιστωτικών ιδρυμάτων. Τα ειδικά καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ θέτουν σε νέα βάση τους όρους κάτω από τους οποίους οι τράπεζες αντλούν δανειακά κεφάλαια, χορηγούν δάνεια και προβαίνουν σε επενδύσεις στην κεφαλαιαγορά, στις αγορές ακινήτων και σε άλλες μη χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει να αντιμετωπίσει τα εξής θέματα:

- Την ευθύνη του εποπτικού της ρόλου να διατηρήσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να ανεξαρτητοποιήσει τα πιστωτικά ιδρύματα από τα εθνικά κράτη

- Να σταθεί υπεράνω πολιτικών εξουσίας και πολιτικών συμφερόντων που εκφράζουν τις χώρες του ευρωπαϊκού πυρήνα

- Να αποτελεί το έσχατο καταφύγιο δανεισμού και χάραξης διεθνούς στρατηγικής πολιτικής ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος της ευρωζώνης στην παγκόσμια οικονομία

- Να αναθεωρήσει με αυστηρότητα τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης

- Να εξασφαλίσει τη διαφάνεια ώστε να μην υποκρύπτονται κίνδυνοι και να καθίσταται δυνατή η λεπτομερής ενημέρωση των αντισυμβαλλόμενων αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά προϊόντα. «Σε όρους πολιτικής οικονομίας η νέα αρχιτεκτονική του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως αδήριτη ανάγκη της τρέχουσας κρίσης είναι ένας συμβιβασμός μεταξύ της δημοκρατίας και του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού» (Στουρνάρας, Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιπτώσεις, οι προοπτικές και η νέα αρχιτεκτονική).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Γ. Βοσκόπουλος, Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσμοί, πολιτικές, προκλήσεις, προβληματισμοί, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2009
- Ι. Στουρνάρας, Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιπτώσεις, οι προοπτικές και η νέα αρχιτεκτονική
- Λ. Λιαρόπουλος, Παγκοσμιοποίηση και κοινωνικό κράτος, εκδ. Παπαζήση, 2006
- Χ. Τζόνσον, Περαιτέρω Δοκίμια στη νομισματική θεωρία, 1972
- Γ. Μηλιός, «Χρηματοπιστωτική κρίση και οικονομική ρύθμιση», Θέσεις. τεύχος 103 Απρίλιος-Ιούνιος, 2008
- Μπούρας και Λυκούρας, «Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στη ψυχική υγεία», Εγκέφαλος, 2011, σελ. 55-61.
- Θαλασσινός Ε.-Σταματόπουλος Θ., Διεθνή Οικονομικά, εκδ. Σταμούλης, 1999
- Χ. Γκόρτσος, «Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ένωση: Θεσμικές και κανονιστικές διαστάσεις και οι επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος», 2013
- Ζαχαριάδης-Σούρας, Χρήμα-πίστη-τράπεζες, εκδ. Σταμούλη, 2002
- Θ. Δουγέκος, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη, 2008
- Δ. Παπακωνσταντίνου, Πτυχιακή εργασία, 2014
- Γεώργιος Μπακατσιάκος, Παγκόσμια οικονομική κρίση, ευρωπαϊκή ένωση και Ελλάδα, 2010
- ΙΝΕ-ΓΣΕΕ,(2008) , «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα
- Χάρι Τζόνσον, Περαιτέρω Δοκίμια στη Νομισματική Οικονομία, 1972
- Δ. Βαγιανός, Ν. Βέττας και Κ. Μεγίρ, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: Μεταρρυθμίσεις και ευκαιρίες σε μία κρίσιμη συγκυρία», 2010 www.greekeconomistsforreform.com

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Gros, D. and T. Mayer (2010) “Financial Stability beyond Greece: Making the most out of the European Stabilisation Mechanism”, Vox, 11 May, 2010 (internet: <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/5028>).
- Bryan, D. και Rafferty, M. (2006) Capitalism with Derivatives: A Political Economy of Financial Derivatives, Capital and Class, New York and London: Palgrave MacMillan.
- Savas Michael-Matsas,(2012) , «Greece and the World Capitalist Crisis», Journal of Socialist Theory, pp. 2-13
- Cabral, R.,(2010) , «The PIGS’ External Debt Problem», VoxEU.org.
- Marmot Mg., Bell R., «How does the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health, London, 2009,
- Stiglitz J., Globalization and its discontents, Allen Lane, London, 2002
- Stiglitz J., Making globalization work, Norton WW & Co, New York, 2006

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

- Europa.eu
- Reuters.com